

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 10.1.2007
KOM(2007) 1 v konečnom znení

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEJ RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

ENERGETICKÁ POLITIKA PRE EURÓPU

{SEK(2007) 12}

OBSAH

1.	Výzvy	3
1.1.	Udržateľnosť	3
1.2.	Bezpečnosť dodávok	3
1.3.	Konkurencieschopnosť	4
2.	Strategický cieľ na usmernenie európskej energetickej politiky	5
3.	Akčný plán	5
3.1.	Vnútrotný energetický trh	6
3.2.	Solidarita medzi členskými štátmi a bezpečnosť dodávok ropy, zemného plynu a elektrickej energie	10
3.3.	Dlhodobý záväzok znižovať skleníkové plyny a systém obchodovania s emisiami EÚ	11
3.4.	Náročný program opatrení energetickej účinnosti na úrovni Spoločenstva, a na národnej, miestnej a medzinárodnej úrovni	12
3.5.	Dlhodobý cieľ pre obnoviteľné zdroje energie	12
3.6.	Európsky strategický plán energetických technológií.....	15
3.7.	Smerovanie k budúcnosti s fosílnymi palivami s nízkym obsahom CO ₂	16
3.8.	Budúcnosť jadrovej energetiky	17
3.9.	Medzinárodná energetická politika aktívne sledujúca európske záujmy	18
3.10.	Účinné monitorovanie a podávanie správ	20
4.	Pokračovanie v začatej práci.....	20

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEJ RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

ENERGETICKÁ POLITIKA PRE EURÓPU

„Za týmto účelom sa ministri dohodli na týchto cieľoch: ... dať k dispozícii väčšie bohatstvo energie za nižšiu cenu európskym ekonomikám...“

Mesinské vyhlásenie z roku 1955

1. VÝZVY

Energia je neodmysliteľnou súčasťou fungovania Európy. Zdá sa, že dni lacnej energie sa pre Európu skončili. Všetci členovia EÚ čelia problémom klimatickej zmeny, zvýšenej závislosti od dovozu a vyšším cenám energie. Okrem toho sa vzájomná závislosť členských štátov EÚ v oblasti energetiky, tak ako aj v mnohých iných oblastiach zvyšuje, a výpadok elektrickej energie v jednej krajine má bezprostredné účinky na ostatné krajiny.

Európa musí konať teraz a spoločne, s cieľom dodávať udržateľnú, bezpečnú a konkurencieschopnú energiu. Aby sa tak stalo, EÚ by sa mala vrátiť k svojim počiatkom. Členské štáty podčiarkli potrebu spoločného prístupu v energetike v roku 1952 Zmluvou o uhlí a oceli a v roku 1957 Zmluvou o Euratome. Odvtedy sa výrazne zmenili energetické trhy a geopolitické úvahy. A potreba konať v EÚ je silnejšia ako kedykoľvek predtým. Bez nej bude oveľa ťažšie dosiahnuť ciele EÚ v ďalších oblastiach vrátane Lisabonskej stratégie pre rast a zamestnanosť a miléniových rozvojových cieľov. Nová európska energetická politika musí byť ambiciózna, konkurencieschopná a dlhodobá - a musí byť v prospech všetkých Európanov.

1.1. Udržateľnosť

Energia má 80 % podiel na všetkých emisiách skleníkových plynov v EÚ¹; tie sú hlavnou príčinou klimatickej zmeny a silnejšieho znečistenia ovzdušia. EÚ sa to zaviazala riešiť na globálnej úrovni znížením hladiny emisií skleníkových plynov v EÚ a na celom svete až na úroveň, ktorá by obmedzila zvýšenie globálnej teploty na 2 °C v porovnaní s úrovňou pred priemyselnou revolúciou. Súčasná energetická a dopravná politika však znamenajú, že emisie CO₂ v EÚ by sa do roku 2030 zvýšili približne o 5 % a globálne emisie by vzrástli o 55 %. Súčasná energetická politika v rámci EÚ nie sú udržateľné.

1.2. Bezpečnosť dodávok

Európa sa stáva stále viac a viac závislá od dovozu uhlíkovodíkov. V referenčnom scenári energetická závislosť EÚ od dovozu výrazne vzrastie, z 50 % celkovej spotreby energie v EÚ na 65 % do roku 2030. Predpokladá sa, že závislosť na dovoze zemného plynu vzrastie z 57 % na 84 % do roku 2030 a na dovoze ropy z 82 % na 93 %.

¹ Zdroj – Európska agentúra pre životné prostredie. Ostatné údaje sú údaje Európskej komisie, ak nie je uvedené inak.

To prináša politické a hospodárske riziká. Tlak na globálne zdroje energie je silný. Medzinárodná energetická agentúra (IEA) predpokladá, že do roku 2030 vzrastie dopyt po ropy o 41 %. Ako bude dodávka pokrývať tento dopyt nie je známe: Medzinárodná energetická agentúra vo svojom Výhlade svetovej energetiky (World Energy Outlook) na rok 2006 uviedla, že „schopnosť a ochota významných producentov ropy a zemného plynu stupňovať investície s cieľom plniť vzrastajúci celosvetový dopyt je zvlášť neistá“². Riziko zlyhania dodávok narastá.

Okrem toho mechanizmy na zabezpečenie solidarity medzi členskými štátmi v prípade energetickej krízy nie sú ešte zavedené a niekoľko členských štátov je vo veľkej miere alebo celkom závislých od jediného dodávateľa zemného plynu.

Súčasne v referenčnom scenári dopyt po elektrickej energii v EÚ rastie asi o 1,5 % za rok. Len investície potrebné do výroby elektrickej energie budú počas najbližších 25 rokov predstavovať približne 900 miliárd EUR, a to aj pri efektívnej politike energetickej účinnosti. Predvídateľnosť a účinnosť vnútorných trhov so zemným plynom a s elektrinou je podstatná pre uskutočnenie dlhodobých potrebných investícií a aby spotrebiteľské ceny boli konkurencieschopné. To sa ešte nerealizuje.

1.3. Konkurencieschopnosť

EÚ je stále viac a viac vystavená účinkom nestálosti cien a zvýšeniam cien na medzinárodných energetických trhoch a dopadom zvyšujúcej sa koncentrácie rezerv uhl'ovodíkov vo vlastníctve niekoľkých subjektov. Potenciálne účinky sú značné: ak sa, napríklad, cena ropy zvýši v roku 2030 na 100 USD za barel celkové výdavky na dovoz energie by pre EÚ-27 vzrástli asi o 170 miliárd EUR, čo by znamenalo ročný nárast o 350 EUR na každého obyvateľa EÚ.³ Veľmi málo z týchto peňazí by pomohlo vytvoriť ďalšie pracovné miesta v EÚ.

Za predpokladu, že bude zavedená správna politika a legislatívne rámce, vnútorný energetický trh by mohol stimulovať spravodlivé a konkurencieschopné ceny energie a šetrenie energiou, ako aj vyššie investície. Ešte však stále nie sú splnené všetky podmienky ako to dosiahnuť. Je to aj prekážka pre obyvateľov EÚ a ekonomiku EÚ, aby mohli plne využiť výhody liberalizácie energetiky. Dlhší časový horizont je potrebný pre oblasť obmedzenia uhlíka, ktorá má za cieľ podporiť potrebné investície v elektroenergetike.

Podpora investícií, predovšetkým do energetickej účinnosti a obnoviteľných zdrojov energie, by mala vytvoriť pracovné miesta a podporiť tak inovácie a znalostnú ekonomiku v EÚ. V obnoviteľných technológiách, ktoré predstavujú obrat 20 miliárd EUR a zamestnávajú 300 000 ľudí⁴, už má Európska únia vedúcu pozíciu na svete. Má potenciál viesť rýchlo narastajúci svetový trh nízkouhlíkových energetických technológií. Napríklad v oblasti veternej energie majú spoločnosti z EÚ 60 % podiel na svetovom trhu. Odhodlanie Európy viesť celosvetový boj proti klimatickej zmene nám vytvára príležitosť riadiť globálny výskumný program. Je potrebné ponechať všetky možnosti aby sa zabezpečil vývoj nových technológií.

² Výhľad svetovej energetiky Medzinárodnej energetickej agentúry na rok 2006

³ Predpokladaný výmenný kurz dolára 1,25 USD za EUR a v porovnaní s cenou ropy vo výške 60 USD (v dnešných peniazoch) v roku 2030.

⁴ Európska rada pre obnoviteľnú energiu „Ciele obnoviteľných zdrojov energie pre Európu: 20 % do roku 2020“.

Zároveň treba vo všetkých etapách navrhovania a implementovania individuálnych opatrení zohľadniť sociálnu dimenziu európskej energetickej politiky. Táto politika by mala z dlhodobého hľadiska prispieť k rastu a k vytvoreniu pracovných miest v Európe, a takisto môže mať významný dosah na medzinárodne obchodovateľné výrobky a procesy, a to najmä v oblasti energeticky náročných priemyselných odvetví.

2. STRATEGICKÝ CIEĽ NA USMERNENIE EURÓPSKEJ ENERGETICKEJ POLITIKY

Východiskový bod európskej energetickej politiky je trojaký: boj proti klimatickej zmene, obmedzenie vonkajšej zraniteľnosti EÚ dovozom uhl'ovodíkov a podpora rastu a zamestnanosti, čím sa spotrebiteľom poskytne bezpečná energia za primeranú cenu.

Na základe mnohých návrhov k zelenej knihe⁵ prijatých počas konzultačného obdobia, v tomto Strategickom prehľade energetiky Komisia navrhuje európsku energetickú politiku podporenú:

- cieľom EÚ pri medzinárodných rokovaniach, ktorý predstavuje 30 % zníženie emisií skleníkových plynov vo vyspelých krajinách do roku 2020 v porovnaní s rokom 1990. Okrem toho sa do roku 2050 musia svetové emisie skleníkových plynov znížiť až o 50 % v porovnaní s rokom 1990, čo by znamenalo 60 – 80 % zníženie v priemyselných krajinách do roku 2050;
- súčasným záväzkom EÚ, ktorý je treba v každom prípade dosiahnuť, a to minimálne 20 % zníženie skleníkových plynov do roku 2020 v porovnaní s rokom 1990.

Toto tvorí hlavnú časť oznámenia Komisie „*Obmedzenie klimatickej zmeny na 2° - politické možnosti pre EÚ a svet pre rok 2020 a neskôr*“⁶.

Splnenie záväzku EÚ konať v oblasti skleníkových plynov teraz by malo byť centrom novej európskej energetickej politiky z týchto troch dôvodov: (i) emisie CO₂ z energie predstavujú 80 % emisií skleníkových plynov EÚ, zníženie emisií znamená využitie menšieho množstva energie a využívanie čistejšej energie vyrobenej lokálne, (ii) obmedzenie zvyšujúceho sa vystavenia EÚ väčšej nestálosti cien ropy a zemného plynu, a (iii) potenciálny prínos pre energetický trh EÚ, ktorý by sa stal konkurencieschopnejším a stimuloval by inovačné technológie a zamestnanosť.

Tento strategický cieľ spolu s konkrétnymi opatreniami na jeho realizáciu uvedenými neskôr predstavuje jadro novej **európskej energetickej politiky**.

3. AKČNÝ PLÁN

Dosiahnutie strategického cieľa v energetike znamená transformáciu Európy na vysoko účinné energetické hospodárstvo s nízkym obsahom CO₂, čo podnecuje **novú priemyselnú revolúciu** a urýchl'uje zmenu k rastu s nízkym obsahom uhlíka a počas obdobia niekoľkých

⁵ Európska stratégia pre udržateľnú, konkurencieschopnú a bezpečnú energiu, KOM(2006) 105, konečné znenie, 8.3.2006; Pracovný dokument Komisie, Súhrnná správa o analýze diskusie k zelenej knihe „Európska stratégia pre udržateľnú, konkurencieschopnú a bezpečnú energiu“, SEK(2006) 1500

⁶ Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu, KOM(2007) 2

rokov dramatické zvýšenie množstva energie s nízkymi emisiami, ktorú vyrábame a používame lokálne. Výzvou je dosiahnuť to tak, aby sa maximalizovali potenciálne prínosy pre konkurencieschopnosť Európy a došlo k obmedzeniu potenciálnych nákladov.

Existujúce opatrenia v oblastiach, ako je obnoviteľná elektrická energia, biopalivá, energetická účinnosť a vnútorný energetický trh, dosiahli dôležité výsledky, ale chýba tu vzájomná previazanosť nutná na dosiahnutie udržateľnosti, bezpečnosti dodávok a konkurencieschopnosti. Žiaden z prvkov politiky neposkytuje všetky odpovede samostatne – musia sa brať ako jeden celok. V mnohých ďalších oblastiach politiky sa musí riešiť energetická politika. Napríklad, ako bolo uvedené vyššie, sociálna dimenzia európskej energetickej politiky musí byť zohľadnená vo všetkých etapách návrhu a implementácie jednotlivých opatrení⁷ a bude potrebné rozšíriť ďalšie využitie oceánov a morí, aby sa podporili energetické ciele EÚ za predpokladu, že týmto potenciálom sa podporí výroba energie a diverzifikujú sa dopravné trasy a metódy prepravy energie⁸.

Prvý krok pre členské štáty predstavuje schválenie strategickej vízie a akčného plánu na najbližšie tri roky: s jasným cieľom napredovania k vytvoreniu medzinárodného zoskupenia vyspelých krajín prinajmenšom s perspektívou zníženia globálnych emisií skleníkových plynov do roku 2020 o 30 % a značným príspevom k zníženiu emisií skleníkových plynov v EÚ do roku 2020 o 20 %. To bude podporené starostlivým monitorovaním a podávaním správy o pokroku, ako aj efektívnou výmenou osvedčených postupov a nepretržitou transparentnosťou – prostredníctvom pravidelnej prezentácie Komisie v aktualizovanom Strategickom prehľade energetiky.

Opatrenia, ktoré sú načrtnuté nižšie, privedú EÚ nielen na cestu energetickej nízkouhlíkovej znalostnej ekonomiky, ale súčasne aj zlepšia bezpečnosť dodávky a budú predstavovať stále významnejší príspevok ku konkurencieschopnosti.

3.1. Vnútorný energetický trh

Skutočný vnútorný energetický trh je podstatný pre dosiahnutie všetkých troch Európskych energetických výziev:

- konkurencieschopnosť: konkurencieschopný trh zníži náklady občanov a spoločností a stimuluje energetickú účinnosť a investície;
- udržateľnosť: konkurencieschopný trh je veľmi dôležitý, lebo umožňuje účinné uplatnenie a správne fungovanie ekonomických nástrojov vrátane mechanizmu obchodovania s emisiami. Okrem toho prevádzkovatelia prenosovej sústavy musia mať záujem podporiť pripojenia výroby z obnoviteľných zdrojov energie, z kombinovanej výroby elektriny a tepla a z mikrovýroby, čím dôjde k stimulácii inovácií a podpore malých firiem a jednotlivcov, aby zvažili netradičnú dodávku.
- bezpečnosti dodávok: efektívne fungujúci a konkurencieschopný vnútorný energetický trh môžu poskytnúť významné výhody z hľadiska bezpečnosti dodávok a vysokých štandardov služby vo verejnom záujme. Účinné oddelenie sietí od konkurencieschopných častí podnikov s elektrickou energiou a plynom bude mať za následok skutočnú motiváciu

⁷ Oznámenie o reštrukturalizácii z 31. marca 2005, KOM (2005) 120.

⁸ Oznámenie Komisie: Budúcnosť námornej politiky Únie: Európska vízia pre oceány a moria, KOM (2006) 275.

spoločností, aby investovali do novej infraštruktúry, prepojavacích kapacít a nových výrobných kapacít, čím sa predíde výpadkom elektrickej energie a zbytočnému kolísaniu ceny. Skutočný jednotný trh podporuje rozmanitosť.

Spoločenstvo už prijalo sériu opatrení⁹ na vytvorenie vnútorného energetického trhu, ktorých cieľom je ponúknuť všetkým spotrebiteľom, či už je to občan EÚ alebo podnikateľský subjekt, skutočný výber nových možností podnikania a viac cezhraničného obchodu.

Oznámenie o vnútornom trhu s energiou¹⁰ a záverečná Správa o šetrení v sektoroch¹¹ sú dôkazom toho, že súčasné pravidlá a opatrenia ešte tieto ciele nedosiahli. Existujú signály, že tento nedostatok pokroku vedie členské štáty, aby obmedzili ceny elektrickej energie a plynu. V závislosti na úrovni, na ktorú sa stanoví a to, či sa zovšeobecni, toto obmedzenie môže brániť fungovaniu vnútorného energetického trhu a potláčať cenové signály pre potrebu novej kapacity, čo vedie k nedostatočným investíciám a tlakom na dodávky v budúcnosti. Za týchto okolností to môže spôsobiť, že pre nových účastníkov trhu vrátane tých, ktorí ponúkajú čistú energiu, je ťažšie vstúpiť na trh.

Na základe mnohých návrhov k zelenej knihe prijatých počas konzultačného obdobia Komisia usudzuje, že táto situácia nemôže takto pokračovať. Je potrebné prijať sériu súvislých opatrení s cieľom vytvoriť Európsku sieť pre zemný plyn a elektrickú energiu počas troch rokov a skutočne konkurencieschopný celoeurópsky trh s energiou.

Na to, aby sa to dosiahlo, Komisia určila tieto požiadavky:

3.1.1. Oddelenie dodávky od výroby (*Unbundling*)

V správe o vnútornom trhu a v správe o jednotlivých sektoroch sa poukazuje na nebezpečenstvo diskriminácie a zneužívania právomoci, keď spoločnosti riadia energetické siete, ako aj výrobu alebo predaj, čím chránia národné trhy a bránia konkurencii. Takáto situácia takisto demotivuje vertikálne integrované spoločnosti, aby investovali do svojich sietí primerane, keďže čím sa viac zvyšuje kapacita sietí, tým je väčšia konkurencia, ktorá na ich „domacom trhu“ existuje, a tým je aj nižšia trhovú cena.

Komisia usudzuje, že by bolo možné posúdiť dve možnosti ako tento stav napraviť: Úplne nezávislý prevádzkovateľ rozvodnej sústavy (kde vertikálne integrovaná spoločnosť ostáva vlastníkom sietí a má z nich regulované výnosy, ale nie je zodpovedná za ich prevádzku, údržbu alebo rozvoj) alebo oddelené vlastníctvo (kde sieťové spoločnosti sú úplne oddelené od spoločností dodávok a výroby)¹².

Ekonomické dôkazy poukazujú na to, že oddelené vlastníctvo je najefektívnejším spôsobom ako zabezpečiť výber pre odberateľov energie a na podporu investícií. Dôvodom je to,

⁹ Vráťane druhých smerníc o otvorení trhu, nariadení, ktorých cieľom je harmonizácia technických noriem, ktoré sú potrebné, aby v praxi cezhraničný obchod fungoval a smernice o bezpečnosti dodávky.

¹⁰ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade o perspektívach pre príslušný vnútorný trh s plynom a elektrickou energiou, KOM(2006) 841

¹¹ Oznámenie Komisie „Správa o šetrení v jednotlivých sektoroch podľa článku 17 nariadenia 1/2003 o trhoch s plynom a elektrickou energiou (záverečná správa)“, COM (2006) 851

¹² Toto už existuje v prípade elektrickej energie v Dánsku, Fínsku, Taliansku, Holandsku, Portugalsku, Rumunsku, Slovensku, Slovinsku, Španielsku, Švédsku a v Spojenom kráľovstve. Pokiaľ ide o zemný plyn, toto existuje v Dánsku, Holandsku, Portugalsku, Rumunsku, Španielsku, Švédsku a v Spojenom kráľovstve. PPS s oddelením sietí od výroby a predaja je tiež vlastníkom sietí.

že samostatné sieťové spoločnosti nie sú pri investičných rozhodnutiach ovplyvňované prelínajúcimi sa záujmami dodávky/výroby. To tiež bráni veľmi podrobnej a komplexnej regulácii a vysokému administratívne zaťaženiu.

Využitie systému nezávislého prevádzkovateľa prenosovej sústavy by zlepšilo súčasný stav, ale to by vyžadovalo podrobnejšiu, normatívnejšiu a cenovo náročnú reguláciu a bolo by menej efektívne pri riešení zníženej podpory investícií do sietí.

Okrem toho opäť sa musia preskúmať ustanovenia, ktoré sa týkajú oddelenia distribučných činností, na základe ktorých sa v súčasnosti poskytuje výnimka z väčšiny požiadaviek na oddelenie aktivít pre distribútorov, ktorí majú menej ako 100 000 odberateľov.

3.1.2. Efektívna regulácia

Predovšetkým je potrebné harmonizovať úroveň právomoci a nezávislosti regulačných energetických orgánov v EÚ na základe najvyššieho a nie najnižšieho spoločného menovateľa. Po druhé, musia mať za úlohu nielen podporovať účinný rozvoj svojho národného trhu, ale aj podporovať rozvoj vnútorného trhu s energiou.

Okrem toho je treba harmonizovať technické normy potrebné na efektívne fungovanie cezhraničného obchodu. Doterajší postup nebol úspešný. Vytvorením Európskej skupiny regulačných úradov pre elektrickú energiu a zemný plyn (ERGEG) a predpisov týkajúcich sa elektrickej energie a plynu sa nezabezpečilo potrebné riadenie. Väčšina príslušných technických noriem je stále vo všetkých členských štátoch rozdielna, čo spôsobuje, že cezhraničný obchod je ťažkopádny a často nemožný. Je potrebné posúdiť tri hlavné možnosti:

- **Postupné rozvíjanie súčasného prístupu:** posilnenie spolupráce medzi národnými regulačnými orgánmi, a najmä požadovanie od členských štátov, aby národným regulačným orgánom zadali cieľ Spoločenstva, a zavedenie mechanizmu, aby Komisia mohla preskúmať niektoré rozhodnutia národných regulačných orgánov, ktoré majú vplyv na vnútorný energetický trh¹³.
- **Európska sieť nezávislých regulačných orgánov („ERGEG+“):** Podľa tohto mechanizmu bude úloha ERGEG formalizovaná a dostala by za úlohu vytvárať záväzné rozhodnutia pre regulačné orgány a príslušných účastníkov trhu, ako sú napr. prevádzkovatelia sietí, energetické burzy a výrobcovia, o určitých presne definovaných technických otázkach a mechanizmoch týkajúcich sa s cezhraničnej problematiky. V prípade potreby by sa vyžadovalo primerané zapojenie Komisie, aby sa zabezpečilo zohľadnenie záujmov Spoločenstva.
- **Zriadil by sa jeden nový orgán na úrovni Spoločenstva.** Hlavne by mal zodpovednosť za prijímanie individuálnych rozhodnutí pre trh s elektrinou a plynom EÚ týkajúcich sa regulačných a technických otázok, ktoré sú dôležité na to, aby cezhraničný obchod v praxi fungoval¹⁴.

¹³ Ako je vyššie uvedené, toto je založené na prístupe, ktorý sa už používa v elektronickej komunikácii a vo vzťahu k výnimkám pre prístup tretej strany k novej elektrickej a plynárenskej infraštruktúre.

¹⁴ Podľa návrhu medziinštitucionálnej dohody o vytvorení rámca pre európske regulačné agentúry (KOM(2005)59, konečné znenie), môže byť takýto orgán poverený najmä úlohou uplatňovania noriem

Existuje vzťah medzi reguláciou a oddelením výroby od distribúcie. Na trhoch, na ktorých nie je úplné oddelenie vlastníctva, sa vyžaduje podrobnejšia, komplexnejšia a normatívnejšia regulácia. Za týchto podmienok národné regulačné orgány potrebujú najmä prísnejšie a rozsiahlejšie právomoci, aby sa predišlo diskriminácii. Avšak zníženie podpory primeraných investícií do sietí bez oddeleného vlastníctva nemôžu riešiť regulačné orgány v plnom rozsahu, a to v žiadnom prípade.

Z troch možností Komisia považuje prvú - postupné rozvíjanie súčasného prístupu, za nedostačujúcu, z dôvodu, že pokrok by i naďalej závisel od dobrovoľnej dohody medzi 27 národnými regulačnými orgánmi, ktorí majú často rôzne záujmy. Teda minimálny prístup, ktorým by sa dosiahol rýchly a účinný pokrok pri harmonizácii technickej problematiky potrebnej na efektívne fungovanie cezhraničného obchodu, by bol prístup ERGEG+.

Pred prijatím a implementáciou formálneho rozhodnutia by mali byť regulačné orgány motivované, aby užšie spolupracovali a aby účinnejšie využívali existujúce právomoci na základe dobrovoľnosti.

3.1.3. *Transparentnosť*

Transparentnosť je podstatná a umožňuje trhu, aby poriadne fungoval. V súčasnosti prevádzkovatelia prenosovej sústavy poskytujú informácie na rôznych úrovniach, čo spôsobuje, že noví účastníci na niektorých trhoch súťažia ľahšie než na iných trhoch. Okrem toho niektoré regulačné orgány vyžadujú od výrobcov, aby boli v dostupnosti výroby transparentnejší než iní, čo môže pomôcť pri predchádzaní cenovej manipulácie. Musia byť zavedené minimálne požiadavky, ktoré musia dodržiavať všetky spoločnosti EÚ, podobne ako tie, ktoré sú už prijaté pre telekomunikácie¹⁵.

3.1.4. *Infraštruktúra*

V prioritnom pláne pre vzájomné prepojenie¹⁶ je stanovených päť priorit:

- identifikácia najdôležitejšej chýbajúcej infraštruktúry až do roku 2013 a zabezpečenie paneurópskej politickej podpory na vyplnenie medzier;
- vymenovanie štyroch európskych koordinátorov na sledovanie štyroch najdôležitejších prioritných projektov: energetické prepojenie medzi Nemeckom, Poľskom a Litvou; pripojenia na veterné zdroje na otvorenom mori v severnej Európe; prepojenia elektrickej energie medzi Francúzskom a Španielskom; a plynovod Nabucco, ktorým sa plyn dopraví z Kaspického regiónu do strednej Európy;
- dohodnutie sa na maximálne 5 ročnom období, počas ktorých sa musia ukončiť plánovacie a schvaľovacie postupy pre projekty, ktoré sú podľa transeurópskych energetických usmernení definované ako projekty „európskeho záujmu“;

Spoločenstva na konkrétne prípady, ktorá zahŕňa právomoc prijímať individuálne rozhodnutia, ktoré sú právne záväzné pre tretie strany (článok 4).

¹⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (2002/19/ES) o prístupe k elektronickej komunikácii

¹⁶ Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu: Prioritný plán pre vzájomné prepojenie, KOM (2006) 846

- preskúmanie potreby zvýšiť financovanie pre transeurópske energetické siete, najmä uľahčenie integrácie obnoviteľnej elektrickej energie do siete; a
- zriadenie nového mechanizmu Spoločenstva a novej štruktúry pre prevádzkovateľov prenosovej sústavy (PPS), ktorí sú zodpovední za koordinované plánovanie siete.

3.1.5. *Bezpečnosť siete*

S cieľom zvýšiť spoľahlivosť energetickej sústavy EÚ a zabrániť výpadkom energie sú podľa najnovších skúseností potrebné spoločné minimálne a záväzné bezpečnostné štandardy pre siete v EÚ. Nový mechanizmus Spoločenstva a nová štruktúra pre prevádzkovateľov prenosovej sústavy by tiež mali dostať za úlohu navrhnúť spoločné minimálne bezpečnostné štandardy. Tie by sa stali záväznými po schválení energetickými regulačnými orgánmi.

3.1.6. *Dostatočná výroba elektrickej energie a dostatočné množstvo dodávok zemného plynu*

Počas nasledujúcich dvadsiatich piatich rokov Európa bude musieť investovať 900 miliárd EUR do novej výroby elektrickej energie. Zemný plyn zostáva palivom výberu vzhľadom na jeho vysokú účinnosť, ale aj plyn bude potrebovať 150 miliárd EUR investícií do plynových elektrární a ďalších 220 miliárd EUR do plynárenskej infraštruktúry. Najdôležitejšou prioritou z hľadiska zabezpečenia primeraných nových investícií je riadne fungujúci vnútorný energetický trh zabezpečujúci správne investičné signály. Okrem toho je tiež potrebné dôkladne monitorovať rovnováhu medzi výrobou a spotrebou, aby sa určil každý prípadný schodok. To bude kľúčová úloha pre nové Energetické observatórium (pozri nižšie).

3.1.7. *Energia ako služba vo verejnom záujme*

Energia je dôležitá pre každého Európana. Dodržiavanie záväzku služby vo verejnom záujme sa už vyžaduje v existujúcich právnych predpisoch. Preto Európska únia musí ísť pri riešení energetickej chudoby ďalej. Komisia vypracuje Energetickú chartu odberateľov so štyrmi hlavnými cieľmi:

- pomoc pri zavádzaní schém na pomoc najzraniteľnejším občanom EÚ pri riešení narastajúcich cien energie;
- zlepšenie minimálnej úrovne informovania občanov s cieľom pomôcť im vybrať si medzi dodávateľmi a možnosťami dodávky;
- zníženie byrokracie, keď odberateľ zmení dodávateľa; a
- ochrana odberateľov pred nečestnými postupmi pri predaji.

3.2. **Solidarita medzi členskými štátmi a bezpečnosť dodávok ropy, zemného plynu a elektrickej energie**

Vnútorný energetický trh zvyšuje vzájomnú závislosť členských štátov od dodávky, ako elektriny, tak i zemného plynu. Dokonca aj pri splnení cieľov energetickej účinnosti a obnoviteľných zdrojov energie, ropa a zemný plyn budú i naďalej predstavovať viac ako polovicu energetických potrieb EÚ, s vysokou závislosťou na dovoze v oboch sektoroch (viac ako 90 % v prípade ropy a približne 80 % v prípade zemného plynu v roku 2030). Výroba elektrickej energie bude veľmi závislá od zemného plynu. Bez významného technologického prelomu, bude v doprave i naďalej dominovať ropa. Bezpečnosť dodávok týchto palív bude preto i naďalej rozhodujúcim činiteľom pre ekonomiku EÚ.

EÚ má úspešné vzťahy v energetike s tradičnými dodávateľmi zemného plynu v rámci Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP) hlavne s Nórskom, a mimo neho s Ruskom a Alžírskom. EÚ je presvedčená, že tieto vzťahy v budúcnosti ešte zosilnejú. Pre EÚ však zostáva dôležitá podpora diverzifikácie zdrojov, dodávateľov, prepravných trás a spôsobu prepravy. Okrem toho sa musia zaviesť účinné mechanizmy, aby sa zabezpečila solidarita medzi členskými štátmi v prípade energetickej krízy. To je obzvlášť dôležité v prípadoch, ak sú viaceré členské štáty vysoko alebo úplne závislé od jedného dodávateľa zemného plynu.

Energetická bezpečnosť by mala byť podporovaná rôznymi spôsobmi:

- Opatrenia sú potrebné na pomoc členským štátom, ktoré sú absolútne závislé od jedného dodávateľa zemného plynu, s cieľom diverzifikovať. Komisia bude sledovať implementáciu nedávno transponovanej smernice o bezpečnosti dodávok zemného plynu¹⁷ a vyhodnotí jej efektívnosť. Tiež by sa mali vypracovať projekty s cieľom priviesť zemný plyn z nových regiónov, zaviesť nové rozvodné centrá zemného plynu v strednej Európe a v pobaltských štátoch, lepšie využiť možnosti strategických zásob a uľahčiť výstavbu nových terminálov kvapalného zemného plynu. Mali by sa taktiež preskúmať spôsoby na posilnenie existujúcich mechanizmov solidarity na riešenie krízy, ako sú napr. sieť energetických korešpondentov a plynárenská koordinačná skupina. Okrem toho by strategické zásoby zemného plynu prispeli k bezpečnosti dodávok zemného plynu. Značné nové investície do nových zásobovacích a prepravných kapacít, ktoré by boli potrebné na zabezpečenie vyššieho stupňa bezpečnosti, budú musieť byť vyvážené nákladmi, ktoré vyplynú pre spotrebiteľov.
- Mechanizmus strategických ropných zásob EÚ, efektívne koordinovaný so zásobami ostatných krajín OECD prostredníctvom IEA, sa osvedčil a mal by sa zachovať. Spôsob, ktorým EÚ riadi svoj prínos k tomuto mechanizmu, by sa však mohol zlepšiť. Požiadavky na členské štáty ohľadom podávania správ by sa mali posilniť, viac by sa mala analyzovať dostatočnosť zásob a mala by existovať lepšia koordinácia, ak IEA vyzve na uvoľnenie zásob. Komisia vykoná analýzu týchto otázok v roku 2007.
- Elektrické prepojenia (pozri bod. 3.1.4) a záväzné, vymáhateľné štandardy spoľahlivosti vytvoria tretiu časť tohto prístupu. To pomôže najmä pri riešení obáv o bezpečnosť dodávok elektrickej energie.

3.3. Dlhodobý záväzok znižovať skleníkové plyny a systém obchodovania s emisiami EÚ

EÚ tradične podporuje využívanie hospodárskych nástrojov na internalizáciu externých nákladov, keďže sa umožní trhu stanoviť ako reagovať najúčinnjšie a s obmedzenými nákladmi. Konkrétne vo svojom oznámení *Obmedzenie klimatickej zmeny na 2° - politické možnosti pre EÚ a svet pre rok 2020 a neskôr* Komisia ustanovila, že mechanizmus obchodovania s emisiami je a musí zostať kľúčovým mechanizmom na stimuláciu znižovania emisií uhlíka a mohol by sa využiť ako základ medzinárodného úsilia pri boji s klimatickou zmenou. Komisia preskúma systém obchodovania s emisiami EÚ s cieľom využiť plný potenciál obchodovania s emisiami: je to kritické na vytvorenie motivácie na podporu zmien vo výrobe a využívaní energie v Európe.

¹⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/67/ES z 26. apríla 2004 o opatreniach na zaistenie bezpečnosti dodávok zemného plynu. Ú. v. EÚ L 127, 29.4.2004, s. 92 – 96.

3.4. Náročný program opatrení energetickej účinnosti na úrovni Spoločenstva, a na národnej, miestnej a medzinárodnej úrovni

Pre európskych občanov je energetická účinnosť najbezprostrednejším prvkom európskej energetickej politiky. Zlepšená energetická účinnosť má potenciál stať sa najrozhodnejším príspevkom na dosiahnutie udržateľnosti, konkurencieschopnosti a bezpečnosti dodávok.

Komisia 19. októbra 2006 prijala Akčný plán energetickej účinnosti¹⁸, obsahujúci opatrenia, ktoré by dostali EÚ na cestu dosiahnutia kľúčového cieľa znížiť celkové využitie primárnej energie o 20 % do roku 2020. Ak bude úspešný, znamenalo by to, že do roku 2020 by EÚ využívala približne o 13 % menej energie ako dnes, čím by sa každý rok ušetrilo 100 miliárd EUR a okolo 780 miliónov ton CO₂. To si však vyžiada značné úsilie ako z hľadiska zmeny v správaní sa, tak aj ďalšie investície.

Medzi kľúčové opatrenia patria:

- čo najrýchlejšie využívanie efektívnych palivových vozidiel v doprave, zlepšenie využívania verejnej dopravy; a zabezpečenie, aby spotrebitelia čelili skutočným nákladom na dopravu¹⁹;
- prísnejšie štandardy a lepšie označovanie spotrebičov;
- rýchlo sa zlepšujúca energetická hospodárnosť existujúcich budov EÚ a zaujatie vedúceho postavenia v zavedení nízko energetických budov ako štandardov pre nové budovy;
- súvislé využívanie zdaňovania s cieľom dosiahnuť účinnejšie využitie energie;
- zlepšenie účinnosti výroby tepla a elektrickej energie, prenosu a distribúcie;
- nová medzinárodná dohoda o energetickej účinnosti s cieľom podporiť spoločné úsilie.

Nová medzinárodná dohoda o energetickej účinnosti

Mohla by spojiť OECD a kľúčové rozvojové krajiny (ako napr. Čína, India a Brazília) s cieľom obmedziť používanie výrobkov, ktoré nespĺňajú minimálne štandardy a dohodnúť sa na spoločných prístupoch ako šetriť energiu. EÚ by mohla formálne predložiť návrh v roku 2007, ktorý by sa potom mohol prerokovať a predložiť počas hlavnej medzinárodnej konferencie o energetickej účinnosti počas nemeckého predsedníctva G8. Cieľom by mohlo byť podpísanie dohody počas olympijských hier v Pekingu. Potenciálne úspory energie a zníženie CO₂ sú obrovské – len zlepšenie energetickej účinnosti by podľa Medzinárodnej energetickej agentúry mohlo znížiť súčasné globálne emisie CO₂ približne o 20 %.

3.5. Dlhodobý cieľ pre obnoviteľné zdroje energie

V roku 1997 Európska únia začala smerovať svoje úsilie k splneniu cieľa 12 % podielu obnoviteľných zdrojov energie v celkovom energetickom mixe do roku 2010, čím sa zdvojnásobí úroveň z roku 1997. Odvtedy sa výroba z obnoviteľných zdrojov energie zvýšila o 55 %. Tento cieľ však EÚ nedosiahne. Je nepravdepodobné, že by podiel obnoviteľnej energie do roku 2010 prekročil 10 %. Hlavným dôvodom neschopnosti dosiahnuť dohodnuté ciele pre obnoviteľnú energiu – okrem dnešných vyšších nákladov na obnoviteľné zdroje energie v porovnaní s „tradičnými“ energetickými zdrojmi – je chýbajúci súvislý a účinný

¹⁸ Akčný plán pre energetickú účinnosť: Využitie potenciálu KOM(2006)545 z 19. októbra 2006.

¹⁹ Pozri aj *Udržujte Európu v pohybe - Trvalo udržateľná pohyblivosť pre náš kontinent - Strednodobé preskúmanie bielej knihy Európskej komisie o doprave z roku 2001*, KOM(2006)314 z 22. júna 2006.

politický rámec v EÚ a chýbajúca stabilná dlhodobá vízia. Následkom toho len obmedzený počet členských štátov dosiahol výrazný pokrok v tejto oblasti a kritický podiel potrebný na presun obnoviteľných zdrojov energie do hlavného energetického mixu sa nedosiahol.

EÚ potrebuje výraznú zmenu pri poskytovaní spoľahlivej a dlhodobej vízie budúcnosti obnoviteľnej energie v EÚ, vybudovanú na existujúcich nástrojoch, a to najmä na smernici o elektrickej energii z obnoviteľných zdrojov energie. To je podstatné pre realizáciu súčasných cieľov²⁰ a na podporu ďalších investícií, inovácií a tvorby pracovných miest. Výzvou pre politiku v oblasti obnoviteľnej energie je nájsť správnu rovnováhu medzi inštalovaním rozsiahleho výkonu obnoviteľných zdrojov energie v súčasnosti a čakaním, kým výskum nezníži náklady v blízkej budúcnosti. Nájdenie správnej rovnováhy znamená vziať do úvahy tieto faktory:

- V súčasnosti je využívanie obnoviteľnej energie je vo všeobecnosti drahšie než využívanie uhlíkovodíkov, ale medzera sa zužuje – najmä, keď sa zohľadňujú náklady na klimatickú zmenu.
- Pri úsporách veľkého rozsahu sa náklady na obnoviteľné zdroje energie môžu znížiť, ale to si dnes vyžaduje významné investície.
- Obnoviteľná energia prispieva k zlepšeniu bezpečnosti dodávok EÚ zvyšovaním podielu doma vyrobenej energie, diverzifikáciou ako palivového mixu, tak aj oblastí dovozu energie, zväčšovaním podielu energie z politicky stabilných regiónov, ako aj tvorbou nových pracovných miest v Európe.
- Obnoviteľné zdroje energie produkujú veľmi málo alebo neemitujú vôbec žiadne skleníkové plyny a väčšina z nich je prínosom pre kvalitu ovzdušia.

Na základe informácií, ktoré boli získané počas verejných konzultácií a hodnotenia dopadov, Komisia navrhuje vo svojej Cestovnej mape obnoviteľnej energie²¹ záväzný cieľ **zvýšiť podiel obnoviteľnej energie v celkovom energetickom mixe EÚ** zo súčasných menej než 7% **na 20 % do roku 2020**. Ciele po roku 2020 sa vyhodnotia na základe technologického pokroku.

Ako sa tam dostaneme?

Splnenie 20 % cieľa si vyžiada obrovský nárast vo všetkých troch oblastiach obnoviteľnej energie: elektrickej energie, biopalív a vykurovania a chladenia. Vo všetkých oblastiach boli v niektorých členských štátoch zriadené také politické rámce, ktoré dosiahli výsledky poukazujúce na to, ako je to možné dosiahnuť.

Obnoviteľné zdroje energie majú potenciál zabezpečiť do roku 2020 približne tretinu elektrickej energie EÚ. Veternou energiou sa dnes zabezpečuje približne 20 % elektrických potrieb Dánska, ako aj 8 % v Španielsku a 6 % v Nemecku. Predpokladá sa, že náklady na ďalšie nové technológie – fotovoltaiku, solárnu tepelnú energiu a energiu vln a prílivu, sa znížia z ich súčasnej vysokej úrovne.

²⁰ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade: Následné opatrenia zelenej knihy: Správa o pokroku v oblasti obnoviteľnej elektrickej energie, KOM(2006) 849

²¹ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade: Cestovná mapa obnoviteľnej energie: Obnoviteľné energie v 21. storočí; budovanie udržateľnej budúcnosti, KOM(2006) 848

V sektore vykurovania a chladenia pokrok musí prísť s množstvom nových technológií. Napríklad Švédsko má viac ako 185 000 inštalovaných geotermálnych tepelných čerpadiel. Nemecko a Rakúsko majú vedúce postavenie v oblasti solárneho vykurovania. Keby členské štáty dosiahli tieto úrovne implementácie, podiel obnoviteľnej energie na vykurovaní a chladení by vzrástol o 50 %.

Pokiaľ ide o biopalivá, Švédsko už dosiahlo pre bioetanol 4 % podiel na trhu s benzínom, a Nemecko má vedúce postavenie na svete v oblasti bionafty so 6 % na trhu s motorovou naftou. Biopalivá by mohli predstavovať 14 % z dopravných palív do roku 2020.

Tento 20 % cieľ je skutočne náročný a vyžiada si veľké úsilie všetkých členských štátov. Príspevok každého členského štátu pri dosahovaní cieľa Únie bude musieť zohľadniť rôzne podmienky a východiskové body v jednotlivých štátoch vrátane charakteru ich energetického mixu. Členské štáty by mali byť flexibilné pri podpore obnoviteľných zdrojov energie, ktoré sú najvhodnejšie pre ich špecifický potenciál a priority. Spôsob, ktorým členské štáty dosiahnu svoje ciele, by mal byť stanovený v národných akčných plánoch, ktoré sa majú oznámiť Komisii. Plány by mali obsahovať sektorové ciele a opatrenia v súlade s dosahovaním dohodnutých celkových cieľov jednotlivých štátov. V praxi si budú musieť členské štáty pri implementácii cieľov stanoviť vlastné konkrétne ciele pre oblasti elektrickej energie, biopalív, vykurovania a chladenia, ktoré by overila Komisia, aby zabezpečila dosiahnutie celkového cieľa. Komisia vytýči túto architektúru v novom balíku právnych predpisov pre obnoviteľnú energiu v roku 2007.

Osobitnou črtou tohto rámca je potreba minimálneho a koordinovaného rozvoja biopalív v rámci EÚ. Kým biopalivá sú v súčasnosti a budú v blízkej budúcnosti drahšie než iné formy obnoviteľnej energie, počas nasledujúcich 15 rokov budú jediným spôsobom, ako podstatne znížiť závislosť od ropy v sektore dopravy. Preto Komisia vo svojej Cestovnej mape obnoviteľnej energie a v Správe o pokroku v oblasti biopalív²² navrhuje stanoviť záväzný minimálny cieľ pre biopalivá 10 % z palív pre vozidlá do roku 2020 a zabezpečiť, aby použité biopalivá mali udržateľný charakter v rámci EÚ i mimo nej. Aby to EÚ dosiahla, mala by zapojiť tretie krajiny a ich výrobcov. Okrem toho v roku 2007 bude balík právnych predpisov pre obnoviteľnú energiu zahŕňať konkrétne opatrenia s cieľom uľahčiť prienik trhu tak biopalivám, ako aj technológiám vykurovania a chladenia z obnoviteľných zdrojov energie. Komisia bude i naďalej posilňovať využívanie obnoviteľnej energie prostredníctvom iných politík a sprievodných opatrení s cieľom vytvoriť skutočný vnútorný trh pre obnoviteľné zdroje energie v EÚ.

Koľko to bude stáť?

Dosiahnutie 20 % podielu obnoviteľných zdrojov energie bude mať za následok dodatočné zvýšenie priemerných ročných nákladov približne o 18 miliárd EUR – o 6 % viac ako je celková predpokladaná cena za dovoz energie v roku 2020. To však vychádza z predpokladu, že do roku 2020 bude cena ropy 48 USD za barel. Keby cena vzrástla na 78 USD za barel, priemerné ročné náklady by klesli na 10,6 miliárd EUR. Ak by sa vychádzalo z ceny za uhlík vyššej ako 20 EUR, 20 % by prakticky nestálo viac, než ako keby sme sa spoliehali na tradičné“ zdroje energie, ale v Európe by sa vytvorilo viac pracovných miest a došlo by k rozvoju nových, technológiou vedených európskych spoločností.

²² Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade: Správa o pokroku v oblasti biopalív, KOM(2006) 845.

3.6. Európsky strategický plán energetických technológií

Európa má dva hlavné ciele v oblasti energetických technológií: znížiť náklady na čistú energiu a umiestniť priemysel EÚ na popredné miesto rýchlo rastúceho sektora nízkouhlíkových technológií. S týmto cieľom Komisia predloží v roku 2007 Európsky strategický plán energetických technológií²³. Tento plán bude musieť mať dlhodobú víziu, aby zodpovedal dlhodobej výzve smerovania k nízkouhlíkovému energetickému systému konkurencieschopných spôsobom:

- Do roku 2020 majú technológie vytvoriť 20 % cieľ pre obnoviteľné energie reálnym, a to umožnením prudkého nárastu podielu obnoviteľných zdrojov energie s nižšími nákladmi (vrátane rozšírenia veterných zariadení na otvorenom mori a biopalív druhej generácie).
- Do roku 2030 sa budú musieť elektrina a teplo stále viac a viac vyrábať z nízkouhlíkových zdrojov a rozsiahleho množstva tepelných elektrární, ktoré sú takmer bez emisií s možnosťou zachytávania a skladovania CO₂. Doprava sa bude musieť stále viac prispôbiť na použitie biopalív 2. generácie a vodíkových palivových článkov.
- V roku 2050 a neskôr by mal byť dokončený prechod na Európsky energetický systém s nízkym obsahom uhlíka. Celkový Európsky energetický mix by mohol obsahovať veľké podiely obnoviteľných zdrojov energie, udržateľného využívania uhlia a zemného plynu, a udržateľného využívania vodíka a pre tie členské štáty, ktoré si to želajú, výrobu energie jadrovým štiepením v zariadeniach štvrtej generácie a jadrovou fúziou.

To je vízia Európy s prosperujúcou a udržateľnou energetickou ekonomikou, ktorá pochopila nebezpečenstvá klimatickej zmeny a globalizácie ako šancu a dosiahla vedúce postavenie vo svete v čistých, účinných a energetických technológiách s nízkymi emisiami, a ktorá sa stane motorom prosperity a kľúčovým prispievateľom k rastu a tvorbe pracovných miest. S cieľom dosiahnuť túto víziu musí Európska únia konať spoločne a okamžite, dohodnúť sa a implementovať Európsky strategický plán energetických technológií podporený realistickými zdrojmi. Podľa 7. rámcového výskumného programu, ročné výdavky na energetický výskum počas najbližších 7 rokov na úrovni EÚ vzrastú o 50 %, čo tiež nezabezpečí potrebný pokrok. Technologický plán musí byť ambicióznym; musí lepšie koordinovať výdavky na úrovni Spoločenstva a na úrovni jednotlivých štátov stanoviť jasné ciele s presnými cestovnými mapami a míľnikmi. Mal by využívať všetky dostupné nástroje EÚ vrátane Spoločných technologických iniciatív a Európskeho technologického inštitútu.

Takáto cielená iniciatíva by mohla obsahovať priority:

- viac energeticky účinných budov, spotrebičov, zariadení, priemyselných procesov a dopravných systémov;
- rozvoj biopalív, najmä biopalív druhej generácie, tak aby sa stali plne konkurencieschopnými alternatívami k uhl'ovodíkom;

²³ Pozri aj oznámenie Komisie: K Európskemu strategickému plánu energetických technológií, KOM(2006) 847

- rozsiahle veterné zariadenia na otvorenom mori sa musia rýchlo stať konkurencieschopnými, a vydlážiť cestu pre konkurencieschopnú Európsku supersieť na otvorenom mori;
- využívať solárnu energiu, elektrina z fotovoltaiiky sa musí stať konkurencieschopnou;
- využitie výhod palivových článkov a vodíkových technológií v decentralizovanej výrobe energie a v doprave;
- technológie udržateľného využitia zemného plynu a uhlia, najmä zachytávanie a skladovanie uhlíka (pozri nižšie);
- EÚ by si mala udržať svoj technologický náskok v štvrtej generácii jadrových reaktorov a v budúcej technológii jadrovej fúzie s cieľom podporiť konkurencieschopnosť, bezpečnosť a zabezpečenie jadrovej energie, ako aj znižovať množstvo odpadu.

Tieto sektorové ciele by mali byť podporované konkrétnymi míľnikmi a zvýšenými výdavkami v oblasti energetického výskumu. Komisia navrhne Európsky strategický plán energetických technológií na jarnom zasadnutí Európskej rady v roku 2008.

3.7. Smerovanie k budúcnosti s fosílnymi palivami s nízkym obsahom CO₂

Uhlie a zemný plyn prispievajú 50 % na výrobe elektriny v EÚ a určite zostanú dôležitou súčasťou energetického mixu. Podstatné sú dlhodobé rezervy. Avšak uhlie produkuje približne dvakrát toľko emisií CO₂ ako zemný plyn. Bude potrebná omnoho čistejšia výroba elektriny z uhlia a zachytávanie CO₂. Okrem toho rozvoj čistého uhlia a zachytávania a skladovania uhlíka je kritický aj na medzinárodnej úrovni: IEA predpokladá, že do roku 2030 sa bude z uhlia vyrábať dvakrát viac elektriny. To by uvoľnilo približne 5 miliárd ton CO₂, čo predstavuje 40 % predpokladaného celosvetového nárastu emisií CO₂. Okrem Európskeho strategického plánu energetických technológií budú potrebné ďalšie akcie s cieľom urýchliť medzinárodný výskum a opatrenia na zachytávanie a skladovanie CO₂.

Aby mohla poskytnúť vedúcu úlohu celému svetu, EÚ musí poskytnúť jasnú víziu na zavedenie zachytávania a skladovania CO₂ v EÚ, zriadiť priaznivý regulačný rámec na jej rozvoj, investovať viac a účinnejšie do výskumu, ako aj vykonávať medzinárodné aktivity. Systém obchodovania s emisiami EÚ bude musieť v budúcnosti zahrnúť aj zachytávanie a skladovanie CO₂.

Ako ustanovila v Oznámení o udržateľnej výrobe energie²⁴, Komisia začne v roku 2007 tieto aktivity:

- Návrh mechanizmu na podporu výstavby a prevádzky až 12 rozsiahlych demonštračných zariadení na technológie udržateľného využitia fosílnych palív v komerčnej výrobe elektrickej energie v EÚ do roku 2015²⁵.

²⁴ Oznámenie Komisie: Udržateľná výroba energie z fosílnych palív: Cieľom, ktorej sú takmer nulové emisie do roku 2020, KOM(2006) 843

²⁵ Európska technologická platforma pre elektrárne na fosílnych palivách s nulovými emisiami (Zero-emission fossil fuels power plant) obsahuje kľúčové odporúčania strategického výskumného programu (SRA) prijatého koncom roka 2006 a výzvu na skorú implementáciu 10 – 12 integrovaných, rozsiahlych demonštračných projektov elektrární s zachytávaním a skladovaním uhlíka v Európe.

- Predloženie jasného stanoviska, kedy bude potrebné inštalovať do uhoľných a plynových elektrární zachytávanie a skladovanie CO₂. Na základe existujúcich informácií Komisia usudzuje, že do roku 2020 by všetky nové uhoľné elektrárne mali byť vybavené zachytávaním a skladovaním CO₂ a existujúce elektrárne by sa tiež mali postupne vybaviť týmito zariadeniami. Aj keď je ešte zavčasu robiť závery, Komisia dúfa, že bude môcť predložiť definitívne odporúčania čo najskôr.

3.8. Budúcnosť jadrovej energetiky

V súčasnosti asi jedna tretina elektrickej energie a 15 % energie spotrebovanej v EÚ pochádza z jadrovej energie, ktorá je jedným z najväčších zdrojov energie v Európe bez tvorby oxidu uhličitého (CO₂). Jadrová energia je jednou z ciest obmedzovania emisii CO₂ v rámci EÚ a pre tie členské štáty, ktoré si to želajú, bude pravdepodobne aj v budúcnosti tvoriť súčasť energetického scenára, v ktorom počas nasledujúcich desaťročí budú požadované značné zníženia emisií.

Elektrina z jadra je menej citlivá na zmeny cien palív ako elektrina z uhoľných alebo plynových elektrární, keďže urán predstavuje len malú časť celkových nákladov na výrobu elektriny v jadrových elektrárnach a je založená na zdrojoch, ktorých je dostatok na niekoľko desaťročí a sú rozšírené na celom svete.

Ako je zrejmé z tabuľky, ktorá podčiarkuje výhody a nevýhody rôznych zdrojov energie a ktorá je uvedená v prílohe k tomuto dokumentu, jadrová energia je jedným z najlacnejších zdrojov energie s nízkym obsahom uhlíka, ktorá sa vyrába v EÚ²⁶ a tiež má relatívne stabilné náklady. Ďalšia generácia jadrových reaktorov by mala tieto náklady ešte viac znížiť.

Je na každom členskom štáte, aby sa rozhodol, či sa spoľahne na jadrovú elektrickú energiu, alebo nie. Ak by sa však mal znížiť podiel jadrovej energie v EÚ, je potrebné tento pokles vyrovnať zavedením iných dodatočných zdrojov energie s nízkym obsahom uhlíka na výrobu elektrickej energie, pretože inak sa nedosiahnu ciele zníženia emisii skleníkových plynov a zvýšenia bezpečnosti dodávok.

Za súčasnej situácie v energetike Medzinárodná energetická agentúra predpokladá, že využitie jadrovej energie sa celosvetovo zvýši z 368 GW v roku 2005 na 416 GW v roku 2030. Preto bude pre EÚ hospodárskym prínosom, ak si udrží a rozvinie technologický náskok v tejto oblasti.

Ako sa uvádza v novom ilustratívnom jadrovom programe²⁷, je potrebné ďalej rozvíjať na úrovni EÚ úlohu najpokročilejšieho rámca jadrovej energetiky v súlade s právnymi predpismi Spoločenstva v tých členských štátoch, ktoré sa rozhodnú pre jadrovú energiu a splňajú najvyššie štandardy bezpečnosti, zabezpečenia a nešírenia zbraní hromadného ničenia, ako sa to vyžaduje v Zmluve o Euratome. Jadrová energia však kladie dôležité otázky ohľadne odpadu a vyradovania zariadení z prevádzky, takže nakladanie s jadrovým odpadom a vyradovanie jadrových zariadení by mali byť zaradené do budúceho programu Komisie. EÚ

²⁶ Podľa Výhľadu svetovej energetiky na rok 2006 Medzinárodnej energetickej agentúry „nové jadrové elektrárne by mohli vyrábať energiu za 4,9 až 5,7 USD centov za kWh [3,9 až 4,5 euro centov podľa výmenného kurzu z polovice novembra 2006], keby sa zmiernili riziká pri výstavbe a prevádzke“ a to znamená za „cenu asi 10 USD za tonu emisie CO₂ je jadrová energia konkurencieschopná voči uhoľným elektrárnam“.

²⁷ Návrh ilustratívneho jadrového programu, KOM (2006) 844

by mala takisto pokračovať vo svojom úsilí zabezpečiť, aby sa tieto vysoké štandardy medzinárodne dodržiavali. S cieľom zabezpečiť pokrok v tejto oblasti Komisia navrhuje vytvoriť Skupinu EÚ na vysokej úrovni pre jadrovú bezpečnosť a ochranu s mandátom na postupné vytváranie spoločného porozumenia a prípadne aj dodatočných európskych pravidiel jadrovej bezpečnosti a ochrany.

3.9. Medzinárodná energetická politika aktívne sledujúca európske záujmy

EÚ nemôže sama dosiahnuť svoje energetické ciele a ciele klimatickej zmeny. EÚ bude v budúcnosti zodpovedná len za 15 % nových emisií CO₂. Navyše EÚ s novými cieľmi spotrebuje menej ako 10 % svetovej energie do roku 2030. Preto Európske spoločenstvo a ani jeho členské štáty nemôžu samostatne čeliť výzvam ako sú bezpečnosť dodávok energie a klimatická zmena. Je potrebné spolupracovať s rozvinutými i s rozvojovými krajinami, spotrebiteľmi i producentmi energie, aby sa zabezpečila konkurencieschopná, trvalo udržateľná a bezpečná energia.

EÚ a členské štáty sa musia usilovať o spoločné dosiahnutie týchto cieľov, uzatvárať účinné partnerstvá a vytvárať na ich základe zmysuplnú vonkajšiu politiku. Energia sa musí stať stredobodom všetkých vonkajších vzťahov EÚ; to je nevyhnutný predpoklad pre geopolitickú bezpečnosť, hospodársku stabilitu, sociálny rozvoj a medzinárodné úsilie vynakladané na boj s klimatickou zmenou. Preto musí EÚ vytvoriť efektívne energetické vzťahy so všetkými svojimi medzinárodnými partnermi založené na vzájomnej dôvere, spolupráci a vzájomnej previazanosti. To znamená vzťahy rozšírené z geografického hľadiska a svojou povahou prehĺbené na základe dohôd s významnými energetickými ustanoveniami.

Európska rada potvrdila víziu dlhodobého rámca vonkajšieho energetického rozmeru stanoveného spoločne Komisiou a Radou²⁸ a súhlasila s vytvorením siete energetických bezpečnostných korešpondentov, ktorá poskytne systém včasného varovania a zvýši schopnosť EÚ reagovať v časoch, keď sa ocitne vonkajšia energetická bezpečnosť pod tlakom.

Už teraz hovorí EÚ pri rokovaní o medzinárodných dohodách jedným hlasom, a to najmä v oblasti obchodu. Existujúce i budúce medzinárodné dohody, či už dvojstranné alebo s niekoľkými štátmi súčasne, možno účinnejšie využívať pri uzatváraní právne záväzných záväzkov. Tie sa môžu rozšíriť na recipročnú liberalizáciu obchodných podmienok a investícií na nadväzných trhoch a na umožnenie prístupu k potrubným sieťam krajín, ktoré sa nachádzajú pozdĺž tranzitných a transportných reťazcov. Rovnako ich možno využiť na podporu medzinárodného obchodu s trvalo udržateľným spôsobom vyrábanými biopalivami či environmentálnym tovarom alebo na medzinárodné určovanie cien emisií uhlíka.

Preto teraz musí EÚ premeniť tieto zásady na činy. Prvým krokom k „hovoreniu jedným hlasom“ je stanovenie jasných cieľov a prostriedkov účinnej koordinácie. Pravidelné Strategické prehľady energetiky poskytnú celkový rámec pre časté diskusie v inštitúciách EÚ o vonkajších energetických otázkach. Priority sledované účinnou vonkajšou energetickou politikou EÚ počas nasledujúcich troch rokov sú:

²⁸ Publikácia Európskej komisie a Vysokého predstaviteľa *Vonkajšia politika, ktorá slúži energetickým záujmom Európy*, jún 2006, S160/06; po nej nasledovalo oznámenie Komisie *Vonkajšie vzťahy v energetike – od zásad k opatreniam*, KOM(2006) 590, konečné znenie.

- ES a jeho členské štáty by mali byť kľúčovými činiteľmi pri formulovaní medzinárodných dohôd vrátane budúcnosti Zmluvy o energetickej charte a klimatického režimu po roku 2012.
- Energetické vzťahy EÚ so susedmi sú základom európskej bezpečnosti a stability. Cieľom EÚ by malo byť vytvorenie rozsiahlej siete krajín okolo EÚ, ktorá by fungovala na základe spoločných pravidiel alebo zásad vyplývajúcich z energetickej politiky EÚ.
- Posilnenie vzťahov s našimi vonkajšími dodávateľmi energie a ďalšie rozvíjanie komplexných partnerstiev založených na spoločnom záujme, transparentnosti, predvídateľnosti a reciprocite.
- Pokračujúci rozvoj bližších energetických vzťahov s inými významnými spotrebiteľmi, najmä prostredníctvom IEA a G8, alebo intenzívnejšou dvojstrannou spoluprácou.
- Rozvoj využívania finančných nástrojov zlepšením spolupráce s EIB a EBOR a vytvorenie Susedského investičného fondu na zvýšenie energetickej bezpečnosti EÚ.
- Zlepšenie podmienok na investovanie do medzinárodných projektov, napríklad zabezpečenie jasne definovaného a transparentného právneho rámca a menovanie európskych koordinátorov reprezentujúcich záujmy EÚ v kľúčových medzinárodných projektoch.
- Podpora nešírenia zbraní hromadného ničenia, jadrovej bezpečnosti a ochrany najmä prostredníctvom posilnenej spolupráce s Medzinárodnou agentúrou pre atómovú energiu.

Podrobnosti o spôsobe, ako sa bude uskutočňovať dosiahnutie týchto cieľov, o ktorých sa podrobne diskutovalo na Európskej rade v Lahti a na Európskej rade v decembri 2006, sú uvedené v prílohe k tomuto prehľadu. Komisia sa však okrem toho nazdáva, že by sa teraz mali uskutočňovať aj ďalšie dve priority:

- Komplexné energetické partnerstvo medzi Afrikou a Európou. Dôležitosť Afriky ako dodávateľa energie výrazne vzrástla v posledných rokoch, no jej potenciál je ešte väčší. Dialóg by mal obsahovať bezpečnosť dodávok, prenos technológií obnoviteľných zdrojov energie, trvalo udržateľné využívanie prírodných zdrojov, transparentnosť energetických trhov a rešpekt voči dobrej správe vecí verejných. Dialóg by sa mal začať spoločným podujatím na najvyššej úrovni.
- Ako už bolo uvedené, medzinárodná dohoda o energetickej účinnosti.

3.9.1. *Integrácia európskych energetických a rozvojových politík: zaručená výhra*

Vysoké ceny energie pôsobia obzvlášť škodlivo na rozvojové krajiny. Aj keď niektoré rozvojové krajiny môžu profitovať zo svojej pozície výrobcu, iné zistia, že nebudú schopné pokrývať z príspevkov rozvojovej pomoci zvýšené náklady na dovoz energie²⁹. Afrika a iné rozvojové oblasti majú, podobne ako Európa, životný záujem na podpore diverzifikácie

²⁹ 137 miliárd USD vynaložených na rozvoj dovozov ropy oproti 84 miliardám USD rozvojovej pomoci v r. 2005, bez zarátania ďalších odpustení dlžôb. Pozri „Zraniteľnosť afrických štátov ropnými cenovými šokmi: najdôležitejšie faktory a možnosti politík. Prípady štátov dovážajúcich ropu“. Správa ESMAP 308/05, Svetová banka, august 2005.

a energetickej účinnosti - môže to byť významným príspevkom k miléniovým rozvojovým cieľom. Preto sa EÚ zaviazala podporovať rozvojové krajiny pri rozvíjaní trvalo udržateľných a bezpečných dodávok energie a jej používania.

Aby splnila uvedený záväzok, EÚ by sa mala sústrediť na poskytovanie cenovo prijateľných, spoľahlivých a trvalo udržateľných energetických služieb chudobným, hlavne z obnoviteľných zdrojov, ako aj na rozvoj čistých a účinných technológií produkcie zemného plynu a ropy. Afrika ponúka jedinečnú príležitosť na zavedenie konkurencieschopných technológií obnoviteľných zdrojov energie. Môže sa vyhnúť potrebe budovania drahých prenosových sietí a „metódou skoku“ prejsť priamo k novej generácii čistých miestnych nízkouhlíkových energetických zdrojov a technológií – ako sa to už podarilo v oblasti mobilnej telekomunikácie. Toto je skutočná príležitosť na „zaručenú výhru“ – zvýšenie podielu čistej obnoviteľnej energie a elektrifikácia niektorých najchudobnejších obyvateľov sveta. Osobitné úsilie bude potrebné v subsaharskej Afrike, kde podiel prístupu k elektrickej energii dosahuje najnižšie hodnoty na svete.

EÚ využije na tento účel rozličné nástroje, ktoré sú k dispozícii: 10. európsky rozvojový fond, partnerstvo medzi EÚ a Afrikou týkajúce sa infraštruktúry, ktoré rieši regionálne projekty výroby a prenosu elektrickej energie, energetickú vybavenosť AKT-EÚ a program ES COOPENER i jeho nástupca, ako aj program EUROSOLAR pre Latinskú Ameriku.

3.10. Účinné monitorovanie a podávanie správ

Monitorovanie, transparentnosť a podávanie správ budú základnými prvkami progresívne sa vyvíjajúcej a účinnej európskej energetickej politiky. Komisia navrhuje zriadiť **Energetické observatórium** v rámci Generálneho riaditeľstva pre energetiku a dopravu. Tento úrad by mal prevziať základné funkcie týkajúce sa výroby a spotreby energie v Európe, najmä zvýšiť transparentnosť budúcich investičných potrieb EÚ v oblasti elektrickej a plynárenskej infraštruktúry i výrobných zariadení, a prostredníctvom porovnávanía a výmeny osvedčených postupov úspešnosť členských štátov pri zabezpečení vývoja ich energetického mixu prispievajúcim efektívnym spôsobom k energetickým cieľom EÚ.

Komisia stanoví špecifické oblasti zodpovednosti observatória a v roku 2007 navrhne právny základ pre financovanie jeho činnosti. Pritom preskúma a zefektívni existujúce informácie týkajúce sa energetiky a povinnosti informovať Komisiu a členské štáty.

4. POKRAČOVANIE V ZAČATEJ PRÁCI

Tento strategický prehľad stanovuje súbor politík potrebných na dosiahnutie cieľov trvalo udržateľnej, bezpečnej a konkurencieschopnej energetiky. Prvým krokom je zabezpečenie jasných rozhodnutí Európskej rady a Európskeho parlamentu o strategickom prístupe, akčný plán umožňujúci dosiahnuť EÚ ambiciózne, široké a dlhodobé ciele. Budúce strategické prehľady môžu pomôcť EÚ spresniť a aktualizovať akčný plán tak, aby sa v ňom odzrkadlili zmeny - predovšetkým technický pokrok a spoločná medzinárodná akcia riešiacia klimatickú zmenu. Snaha o zníženie emisií v Európe i na celom svete je neodmysliteľnou súčasťou európskej energetickej politiky.

Keby EÚ úspešne splnila špecifické ciele navrhované pre energetickú účinnosť a obnoviteľné zdroje, bola by na dobrej ceste k dosiahnutiu zníženia skleníkových plynov o 20 % do roku 2020 a k vytvoreniu východiska pre dosiahnutie dramatických znížení v súlade cieľmi na rok

2050. Odhodlaná okamžitá akcia bude znamenať pokrok k stabilizácii našej dovoznej závislosti, včasnú investíciu, nové pracovné miesta a technologický náskok Európy v nízkouhlíkových technológiách. **EÚ by tak mohla nastoliť krok k novej celosvetovej priemyselnej revolúcii.**

Komisia preto vyzýva Európsku radu a Parlament, aby:

- podporili cieľ EÚ pri medzinárodných rokovaniach spočívajúci v znížení emisií skleníkových plynov vyspelými krajinami do roku 2020 v porovnaní s rokom 1990 o 30 %;
- už teraz podporili záväzok EÚ v každom prípade dosiahnuť minimálne 20 % zníženie skleníkových plynov do roku 2020 v porovnaní s rokom 1990;
- potvrdili, že sú potrebné ďalšie opatrenia na to, aby sa potenciálne prínosy **vnútorných trhov s elektrinou a plynom** stali skutočnosťou pre všetkých občanov EÚ a podniky, a osobitne:
 - zaviazali sa prikročiť k ďalšiemu oddeľovaniu v záujme zlepšenia konkurencieschopnosti, zvýšenia investícií a poskytnutia väčšieho výberu pre spotrebiteľov energie oddelením vlastníctva alebo plne nezávislým prevádzkovateľom sústavy. Vo svetle dôkazov Komisia dospela k záveru, že oddeľovanie vlastníctva je najúčinnější prostriedok zabezpečenia výberu pre spotrebiteľov energie a pre podporu investícií. Na základe záverov Európskej rady z 9. marca 2006 a pozície Európskeho parlamentu Komisia rýchlo predloží legislatívny návrh;
 - zabezpečili účinnú reguláciu v každom členskom štáte harmonizáciou právomocí a nezávislosti energetických regulátorov založenou na najväčšom spoločnom menovateli v EÚ a poverením regulátorov rozvojom vnútorného energetického trhu, ako aj účinným rozvojom národných trhov;
 - urýchlili harmonizáciu technických noriem potrebných na umožnenie efektívneho fungovania cezhraničného obchodu a zabezpečili podporu európskeho trhu zriadením nového orgánu na úrovni EÚ, alebo aspoň prostredníctvom európskej siete nezávislých regulátorov, ktorá by musela patrične zohľadňovať európske záujmy a na práci ktorej by sa príslušne podieľala aj Komisia;
 - vytvorili v roku 2007 nový mechanizmus Spoločenstva a štruktúru pre prevádzkovateľov prenosovej sústavy, ktorí by niesli zodpovednosť za koordináciu plánovania sietí a zodpovedali sa národným regulátorom a Komisii. Mali by zodpovedať aj za návrh minimálnych bezpečnostných noriem sietí, ktoré by, po schválení regulačnými orgánmi a Komisiou, boli navrhnuté ako právne záväzné;
 - podporili v roku 2007 Komisiu pri predložení minimálnych štandardov pre transparentnosť;
 - privítali novú Energetickú chartu odberateľov;

- dosiahli ďalší pokrok pri realizácii výstavby nových dôležitých prepojení. Potvrdili potrebu vymenovať európskych koordinátorov, ktorí by sa venovali najproblematickejším prioritným projektom, a vyzvali Komisiu, aby v roku 2007 predložila formálny legislatívny návrh definujúci 5 rokov ako maximálne obdobie, v ktorom sa musia dokončiť procesy plánovania a schvaľovania projektov európskeho záujmu;
- potvrdili potrebu ďalšieho pokroku pri zabezpečovaní solidarity medzi členskými štátmi v prípade energetickej krízy alebo prerušenia dodávok. Pre dosiahnutie tohto cieľa je potrebné zaviesť účinné mechanizmy. Privítali zámer Komisie vydať v roku 2007 oznámenie o strategických zásobách, v prípade potreby s posilnenými opatreniami;
- zdôraznili prioritu zintenzívnenia snahy EÚ o dosiahnutie celosvetovej akcie v boji proti klimatickej zmene a privítali zámer Komisie využiť všetky príležitosti na dvojstranné i mnohostranné rokovania, ktoré by podporili boj proti klimatickej zmene, koordinovali energetické politiky a posilnili spoluprácu na čistých technológiách;
- podporili cieľ ušetriť 20 % spotreby energie v EÚ do roku 2020 nákladovo efektívnym spôsobom, ako uvádza akčný plán Komisie o energetickej účinnosti, a privítali zámer Komisie zrealizovať ho konkrétnymi opatreniami, a to hlavne:
 - stanovením a pravidelným upravovaním požiadaviek minimálnej účinnosti pre zariadenia využívajúce energiu;
 - realizáciou ďalších úspor energie v budovách, využitím a rozvíjaním rámca poskytovaného smernicou o energetickej hospodárnosti budov;
 - využitím významného potenciálu energetickej účinnosti v doprave za použitia rôznych opatrení, v prípade potreby aj legislatívnych;
 - zlepšením správania sa všetkých spotrebiteľov energie vedúcim k energetickej účinnosti a k úsporám energie, vrátane predvedenia výhod dostupnej energetickej účinnej technológie a správania sa;
 - pokračovaním v zlepšovaní účinnosti výroby energie, predovšetkým podporou vysoko účinných technológií kombinovanej výroby tepla a elektrickej energie;
- podporili ako záväzné ciele 20 % podiel obnoviteľnej energie na celkovej spotrebe energie v EÚ do roku 2020 a minimálne 10 % podiel biopalív; vyzvali Komisiu na predloženie novej smernice, ktorá by tieto zámery v priebehu roka 2007 uviedla do praxe, pričom by špecifikovali národné ciele a postupy pre vytvorenie zodpovedajúcich národných akčných plánov;
- podporili potrebu ambiciózneho a cieleného Európskeho strategického plánu energetických technológií a privítali zámer Komisie formálne navrhnúť takýto plán v roku 2007;
- potvrdili prioritu dosiahnutia rýchleho pokroku pri poskytovaní jasnej perspektívy, kedy budú musieť uhoľné a plynové elektrárne v EÚ inštalovať zariadenia na zachytávanie a skladovanie CO₂, a zavedenia systému na podporu výstavby a prevádzky až 12

rozsiahlych demonštračných zariadení využívajúcich technológie udržateľného využitia fosílnych palív v komerčnej výrobe elektrickej energie v EÚ do roku 2015;

- privítali zámer Komisie vytvoriť skupinu EÚ na vysokej úrovni pre jadrovú bezpečnosť a ochranu s mandátom na postupné vytváranie spoločného porozumenia a neskôr aj ďalších európskych pravidiel jadrovej bezpečnosti a ochrany na podporu úsilia tých členských štátov, ktoré sa rozhodli ďalej spoliehať na jadrovú energiu;
- potvrdili dôležitosť „hovorenia jedným hlasom“ na medzinárodné energetické témy. Okrem potreby okamžite zaviesť do praxe závery vyplývajúce zo samitu v Lahti a Európskej rady z decembra 2006, ktoré sa týkajú týchto otázok, (i) podporili návrh vytvoriť komplexné energetické partnerstvo medzi Afrikou a Európou a privítali iniciatívu Komisie začať tento dialóg v roku 2007 spoločným podujatím na najvyššej úrovni a (ii) privítali cieľ uzavrieť medzinárodnú dohodu o energetickej účinnosti a zámer Komisie predložiť základ takejto dohody na zváženie Rade a Parlamentu v prvej polovici roku 2007;
- využili medzinárodné rokovania na podporu trvalo udržateľných výrobných metód a povzbudenie medzinárodného obchodu s tovarom a službami, ktoré sú energeticky účinné a priaznivé pre životné prostredie;
- privítali zámer Komisie predkladať každé 2 roky nový strategický prehľad energetiky a v roku 2007 navrhnuť formálny právny základ pre financovanie práce Energetického observatória v rámci Komisie, ktorá by koordinovala a zlepšovala transparentnosť energetických trhov EÚ.

Príloha 1: Priority medzinárodnej energetickej politiky EÚ.

Príloha 2: Výhody a nevýhody rozličných zdrojov elektrickej energie založené na súčasných cenách ropy, zemného plynu a uhlia.

Príloha 3: Výhody a nevýhody rozličných zdrojov energie pre vykurovanie.

Príloha 4: Výhody a nevýhody rozličných zdrojov energie pre cestnú dopravu.

Zdroje údajov obsiahnutých v prílohách sa dajú nájsť v pracovnom dokumente útvaru Komisie: Údaje o energetickej politike EÚ³⁰.

³⁰ SEK(2007)12, internetová stránka: http://ec.europa.eu/energy/energy_policy/index_en.htm

Príloha 1

Priority medzinárodnej energetickej politiky EÚ.

Priority sledované vonkajšou energetickou politikou EÚ počas nasledujúcich troch rokov sú:

- Presadzovanie medzinárodných dohôd vrátane klimatického režimu po roku 2012, rozšírenie obchodovania s emisiami na svetových partnerov, budúcnosť zmluvy o Energetickej charte a vývoj a zavádzanie čistých a obnoviteľných energetických technológií. To znamená zlepšenie koordinácie medzi EÚ a členskými štátmi na medzinárodných fórach a zlepšovanie spolupráce s Medzinárodnou energetickou agentúrou. EÚ sa tiež bude podieľať na mnohostranných iniciatívach, ako sú Partnerstvo pre globálnu redukciu spaľovania plynu Svetovej banky a Iniciatíva transparentnosti ťažobného priemyslu. Pre ďalšie zlepšenie súdržnosti by sa EÚ mala, pokiaľ je to vhodné, usilovať aj o členstvo v príslušných medzinárodných organizáciách.
- Budovanie energetických vzťahov so susedmi EÚ nasleduje po nedávnom návrhu Komisie posilniť Európsku susedskú politiku (ENP)³¹ aj v oblasti energetiky s prípadným uzavretím zmluvy EÚ-ENP o energetike v dlhodobom horizonte, pokiaľ možno so všetkými relevantnými susedmi. Zmluva o energetickom spoločenstve už slúži ako základ pre vznikajúci regionálny energetický trh a mala by sa postupne rozšíriť za oblasť EÚ a Západného Balkánu a zahrnúť susedov ako Moldavsko, Nórsko, Turecko a Ukrajinu. Je potrebné zintenzívniť energetické vzťahy s Egyptom a inými dodávateľmi energie i tranzitnými krajinami z oblasti Mashrek/Maghreb, ako aj s Líbyou. Nórsko a Alžírsko si zaslúžia špeciálnu pozornosť a osobitne upravené vzťahy.
- Zníženie hrozby možných prerušení alebo fyzického zničenia kritickej energetickej infraštruktúry za hranicami EÚ výmenou osvedčených postupov so všetkými relevantnými partnermi EÚ a medzinárodnými organizáciami založené na činnostiach zameraných na vnútornú infraštruktúru načrtnutých v nedávnom oznámení Komisie o Európskom programe na ochranu kritickej infraštruktúry.
- Zintenzívnenie vzťahov s Ruskom rokovaniaми o novej robustnej komplexnej rámcovej dohode obsahujúcej plné energetické partnerstvo s prínosom pre obe strany, ktorá by zároveň vytvorila potrebné podmienky pre nové investície. Dohoda by mala zdôrazniť vzájomný dlhodobý prínos pre Rusko i EÚ a mala by vychádzať z trhových princípov, ako aj z princípov zmluvy o Energetickej charte a navrhovaného Tranzitného protokolu.
- Prehĺbenie dialógu a vzťahov s klúčovými producentmi energie a tranzitnými krajinami, či už prostredníctvom OPEC a Rady pre spoluprácu krajín Perzského zálivu alebo úplným implementovaním memoránd o porozumení s Azerbajdžanom a Kazachstanom a vytvorením nových zväzkov s ďalšími dôležitými stredoázijskými producentmi ako Turkménsko a Uzbekistan. Navyše je nevyhnutné zabezpečiť dopravu z kaspických zdrojov energie do EÚ. Komisia na jar v roku 2007 predloží aj oznámenie o spolupráci s Čiernomorskou radou. Tento aspekt stratégie by sa mal zamerať na rozšírenie záberu a maximalizovať geografickú diverzifikáciu dodávok energie do EÚ s využitím oblastí, ako sú Latinská Amerika a Karibik. Mal by hľadať aj nové zdroje energie, rozvinúť dialóg

³¹ Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu o posilňovaní európskej susedskej politiky, KOM(2006) 726, konečné znenie, zo 4.12.2006.

s Brazíliou o začlenení biopalív – a v roku 2007 zorganizovať medzinárodnú konferenciu o biopalivách.

- Rozvíjanie nového energetického partnerstva medzi Afrikou a Európou. Dôležitosť Afriky ako dodávateľa energie stále rastie a rozvoj vzťahov si vyžaduje komplexný dialóg, ktorý by mal zahrnúť bezpečnosť dodávok, presun technológie do oblasti obnoviteľnej energie, trvalo udržateľné využívanie zdrojov a rešpekt voči dobrej správe vecí verejných. Dialóg by sa mal začať spoločným podujatím na najvyššej úrovni.
- Zintenzívnenie vzťahov s ostatnými významnými spotrebiteľmi energie. Najmä záber vzťahov s partnermi ako sú USA, by mal naďalej pokrývať oblasti, ako sú podpora otvorených a konkurencieschopných svetových energetických trhov, energetická účinnosť, spolupráca regulačných orgánov a výskum. Kroky, ktoré sa už podnikli smerom k Číne, by sa mali rozvinúť s dôrazom na pokrokové technológie čistého uhlia s takmer nulovými emisiami, ako aj energetickú účinnosť, úspory a obnoviteľné zdroje. Podobný prístup by sa mal použiť v prípade Indie.
- Podpora nešírenia zbraní hromadného ničenia, jadrovej bezpečnosti a ochrany najmä prostredníctvom posilnenej spolupráce s Medzinárodnou agentúrou pre atómovú energiu a prostredníctvom nového Nástroja pre spoluprácu v oblasti jadrovej bezpečnosti.

Sledovať tieto ciele znamená predefinovať vzťahy s týmito partnermi tak, aby sa do stredobodu pozornosti dostala energia. Okrem podpory energetických cieľov EÚ prostredníctvom dialógu a medzinárodných rokovaní, by sa mal pre dosiahnutie čo najlepšieho účinku použiť rad ďalších nástrojov, ktoré má EÚ k dispozícii a medzi ktoré patria:

- To, že EÚ už hovorí jedným hlasom pri obchodných rokovaniach a kompetencia je stabilizovaná. Medzinárodné dohody o obchode a investíciách, či už uzavreté bilaterálne alebo s niekoľkými štátmi súčasne, možno účinnejšie využívať pri zavádzaní právne záväzných nástrojov. Môžu napomáhať pri vytváraní podmienok potrebných pre zvýšenie investícií, trvalo udržateľnejšiu výrobu a hospodársku súťaž. Vyzbrojená správnymi nástrojmi a mandátmi, EÚ bude napríklad schopná lepšie presadzovať recipročnú liberalizáciu investícií a obchodných podmienok na naviazaných trhoch, a možno aj prístup k ropovodom a plynovodom. To isté platí pre podporu medzinárodných cien emisií uhlíka alebo pri obchode s biopalivami.
- Zlepšovanie spolupráce s EIB a EBOR pri použití finančných nástrojov na podporu energetických partnerstiev konkrétnymi akciami - financovaním dôležitých projektov, ako sú Transkaspický energetický koridor alebo subsahara-Maghreb-EÚ projekty. Energetické projekty by sa mohli stať dôležitými prvkami v navrhovanom Susedskom investičnom fonde, ktorý je navrhnutý tak, aby sa využilo štvornásobne až päťnásobne viac finančných zdrojov, než koľko ich je k dispozícii na financovanie grantov v rámci Nástroja Európskej susedskej politiky.
- Podpora zlepšených podmienok pre investovanie v medzinárodných projektoch s jasne definovaným a transparentným právnym rámcom a s podporou európskych koordinátorov. Prvým krokom by malo byť vymenovanie európskeho koordinátora pre plynovod Nabucco z Kaspickej panvy do Rakúska a Maďarska. Možnosti pre budúcnosť by mohli zahrnúť vymenovanie koordinátorov pre projekty, ktoré by zabezpečili dodávky energie od partnerov ako Turecko, Stredná Ázia a Severná Afrika.

Príloha 2: Výhody a nevýhody rozličných zdrojov elektrickej energie

Zdroje energie	Technológie uvažované pre odhad nákladov	Náklady v roku 2005 (EUR / MWh)	Náklady projektované do roku 2030 (EUR/MWh s 20-30 EUR/tCO2)	Emisie skleníkových plynov(Kg CO2eq /MWh)	Závislosť od dovozu EÚ-27		Účinnosť	Cenová citlivosť paliva	Overené rezervy / Ročná výroba
		Zdroj IEA			2005	2030			
Zemný plyn	otvorený paroplynový cyklus	45 - 70	55 - 85	440	57 %	84 %	40 %	veľmi vysoká	64 rokov
	CCGT (Kombinovaný paroplynový cyklus)	35 - 45	40 - 55	400			50 %	veľmi vysoká	
Ropa	dieselový motor	70 - 80	80 - 95	550	82 %	93 %	30 %	veľmi vysoká	42 rokov
Uhlie	PF (práškové palivo s odsírovaním spalín)	30 - 40	45 - 60	800	39%	59%	40-45 %	stredná	155 rokov
	CFBC (fluidné kotly s cirkulujúcou fluidnou vrstvou)	35 - 45	50 - 65	800			40-45 %	stredná	
	IGCC (integrováný plynofikovaný kombinovaný cyklus)	40 - 50	55 - 70	750			48 %	stredná	
Jadrové palivo	ľahkovodný jadrový reaktor	40 - 45	40 - 45	15	Takmer 100 % uránovej rudy		33 %	malá	Rozumne odhadované rezervy 85 rokov
Biomasa	elektrárň na biomasu	25 - 85	25 - 75	30	žiadna		30 – 60 %	stredná	O b n o v i t e ľ.
Vietor	na pevnine	35 - 175	28 - 170	30			95-98 %	žiadna	
		35 - 110	28 - 80						
Vodné elektrárne	na mori	50 - 170	50 - 150	10			95-98 %		
		60 - 150	40 - 120						
Vodné elektrárne	veľké	25 - 95	25 - 90	20	95-98 %				
	malé (<10MW)	45 - 90	40 - 80	5	95-98 %				
Solárna energia	fotovoltaika	140 - 430	55 -260	2600		/			

Príloha 3: Výhody a nevýhody rozličných zdrojov energie pre vykurovanie

Zdroje energie		EÚ-25 – trhový podiel zdroja energie	Trhová cena (EUR/toe)	Náklady na životný cyklus (EUR/toe)	Emisie skleníkových plynov (t CO ₂ eq/toe)	Závislosť od dovozu EÚ-27	
						2005	2030
Fosílna palivá	- Vykurovací plynový olej	20 %	525 (0,45 EUR/l)	300-1300	3,1	82 %	93 %
	Zemný plyn	33 %	230 - 340 (20-30 EUR/MWh)		2,1	57 %	84 %
	Uhlie	1,8 %	70 (100 EUR/tce)		4	39 %	59 %
Biomasa	Drevené triesky (piliny)	5,7%	280	545-1300	0,4	0	?
	Pelety		540	630-1300	0,4	0	?
Elektrina		31 %	550 - 660 (50-60 EUR/MWh)	550 - 660	0 až 12	<1 %	?
Solárna energia		0,2 %	/	680-2320	veľmi malé	0	0
Geotermálna energia		0,4 %	/	230-1450	veľmi malé	0	0

Príloha 4: Výhody a nevýhody rozličných zdrojov energie pre cestnú dopravu

	Trhová cena (EUR/toe)	Emisie CO ₂ (t CO ₂ /toe) ³²	Závislosť od dovozu	
			2005	2030
Benzín a nafta	398-582 ³³	3,6–3,7	82 %	93 %
Zemný plyn	230-340 (pozn.: Vyžaduje si špeciálnu úpravu vozidla a samostatný distribučný systém)	3,0	57 %	84 %
Domáce biopalivá	609-742	1,9–2,4	0 %	0 %
Tropický bioetanol	327-540	0,4	100 %	100 %
Biopalivá druhej generácie	898-1 109	0,3–0,9	/	15 %

³² Čísla uvádzané pre biopalivá sa týkajú najlacnejších výrobných techník.

³³ Pri predpokladaných cenách za barel 48 resp. 70 USD.